

Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 09.12.2024 nr 2-2/3131-1

Meie: 31.01.2025 nr 3

Ettepanekud seoses küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Eesti jõujaamade ja kaugkütte ühingule on 09.12.2024 esitatud kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu. Eelnõuga võetakse üle direktiiv EL 2022/2555 ehk nn NIS2 direktiiv, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus. Eelnõule oodatakse tagasisidet hiljemalt 31.01.2025.

Eesti jõujaamade ja kaugkütte ühing (EJKÜ) esindab soojuse- ja energiavaldkonnas tegutsevaid ettevõtteid üle Eesti ning meie soov on, et toodetav ja edastatav energia oleks võimalikult keskkonnasõbralik, efektiivne, taskukohane ning tagatud oleks vajalik varustuskindlus ja regionaalne tasakaal.

Eelnevast tulenevalt on arusaadav, et kübervaldkonna tugevdamine on varustuskindluse tagamise vaates väga oluline, seda enam, et järjest suurem digitaliseerimine, automatiseerimine jne tõstatuvad valdkonnaga seotud riske ja ohte, milleks tuleb valmis olla ning vajalikke maandamistegevusi teostada.

Eelnõuga seoses juhime tähelepanu järgmisele asjaoludele:

1. Seaduse kohaldumisala täpsustamine

Eelnõu § 1 punktis 1 tuuakse välja, et seadust kohaldatakse keskmistele ja suurtele ettevõtetele Euroopa Komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ järgi, kes tegutsevad eelnõus loetletud tegevusvaldkondades. Samas on eraldi välja toodud, et juhul kui tegemist on elutähtsa teenuse osutajaga, siis kohaldatakse üksuse suhtes kõiki nõudeid olenemata tema

suurusest. Leevendusena on elutähtsate teenuste osutajatele ettenähtud 5 aastane üleminekuage.

Teeme ettepaneku täpsustada seaduse sihtrühma ning eemaldada sealt näiteks kaugjahutuse pakkujad, sest meie hinnangul ei ole tegemist kaugkütteseadusega reguleeritud tegevusega ning samuti pole kaugjahutuse pakkumine täna elutähtsate teenuste loetelus.

Pakutud sihtrühma laienemise osas tuleb muidugi üldiselt välja tuua, et küberturvalisuse seaduse subjektide nimekiri läheb liiga laiaks ning raskelt hallatavaks. Esiteks puudub lõplik kindlus, et millised ettevõtted ja asutused üldse seaduse regulatsiooni alla lähevad (juhul kui ei avaldata suletud nimekirja) või siis pole sellise hulga subjektide mahu juures realistlik nõuetekohase järelevalve teostamine. Sellest tulenevalt võib süveneda risk, kus selle asemel, et keskenduda kõige kriitilisematele ettevõtetele ja riskidele hakatakse hoopis plaani täitma. Tuleks leida võimalused nimekirja kokku tõmbamiseks ning samuti kaaluda erisusi ja lihtsustusi väiksematele ettevõtetele.

2. Kübervaldkonna erikoolitusest

Eelnõu näeb ette teenuse osutaja juhtorgani kohustuse läbida korrapäraselt erikoolitusi, mille õpiväljunditeks on piisavate teadmiste ja oskuste omandamine, et mõista küberturvalisuse riske jne. Samuti peab teenuse osutaja juhtorgan tagama, et töötajad ja ametnikud saavad korrapäraselt sarnaseid koolitusi. Seletuskirjas on lk 82 välja toodud võimalikud õpiväljundid ning samuti on lk 83 viidatud, et võimaliku koolitusvälba osas oodatakse tagasisidet.

Eelnevaga seoses palume kindlasti kriitiliselt üle vaadata ja täpsustada vajaliku küberkoolituse sisu ning õpiväljundid. Eelnõu seletuskirjas väljatoodud oskused tunduvat olevat juba sellisel tasemel erioskused, milleks üldjuhul värvatakse organisatsiooni vajaliku pädevusega valdkondlikud spetsialistid (teatud juhul isegi vajaliku kutsetunnistusega).

Pole võimalik eeldada ja puudub ka vajadus, et asutuse juhtorgan omandaks lühikese koolituse järgselt näiteks järgmised erioskused: a) oskus töötada välja asjakohased meetmed küberriskide leevendamiseks, b) oskus juhtida küberkriiside lahendamist, c) oskus koostada ja testida küberintsidentide haldamisplaani jne. Samas on mõistetav, et asutuse juhil on vajalik omada kübervaldkonna riskidest piisavat ülevaadet. Võib eeldada, et vajalikest riskidest saadakse ülevaade esimesel võimalusel, mistõttu puudub vajadus teatud regulaarsuse kehtestamiseks. Samas kui võtta paralleel kutsesüsteemiga, siis seal toimub pädevuste taastõendamine üldjuhul iga 5 aasta järgselt.

Lisaks teeme ettepaneku, et sellise ülevaatliku küberkoolituse võiks juhtorganile teha ka ettevõtte IT-juht või vastutav turbspetsialist. Vastava täpsustuse võiks seletuskirjas välja tuua, et vältida hilisemaid vaidlusi ning tõlgendusi.

3. Ettekirjutused ja järelvalve

Juba varasemalt viitasime, et sellisele suurele hulgale subjektidele (ca 5500 organisatsiooni) riikliku järelevalve korraldamine pole usutatavalt realistlik ning võib eeldada, et see muutub juhuse vms asjaolu põhiseks.

Samas on eelnõus on märgitud, et riikliku ja haldusjärelevalvemenetluse käigus ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras

rakendatava sunniraha kohaldamise igakordne ülemmäär 7 000 000 eurot või kuni 1,4 protsenti teenuse osutaja omanikust ettevõtja eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.

Eelnõu punktis 58 on välja toodud, et juriidilisest isikust olulist üksust karistatakse rahatrahviga kuni 7 000 000 eurot või kuni 1,4 protsenti olulise üksuse omanikust ettevõtja eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Elutähtsa üksuse korral on rahatrahvi suurus kuni 10 000 000 eurot või kuni 2 protsenti elutähtsa üksuse omanikust ettevõtja eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.

Juhime tähelepanu, et paljude Eesti elutähtsa teenuse osutajate jaoks on selliste summade tasumine võimatu. Sisuliselt tähendaks see ettevõtte ja teenuse osutaja pankrotti. Reguleeritud sektorites on tulukus reguleeritud ning mitmete ettevõtete aastakäive võib olla väiksem kui eelnõus väljatoodud 10 mln eurot.

Sellest tulenevalt teeme ettepaneku muuta sunniraha ja trahvisummad realistlikumaks arvestades Eesti ettevõtete ja teenuseosutajate suurusi ning reguleeritud sektorite eripärasid. Samuti tuleb arvesse võtta esinenud riski ja rikkumise proportsionaalsuse põhimõtet.

Loodame, et meie toodud ettepanekuid on võimalik seaduse täiendamisel arvestada ning vajadusel oleme valmis täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

(Allkirjastatud digitaalselt)

Siim Umbleja

Juhatuse liige

Siim.umbleja@epha.ee
5165943

